

DERS ÖZETİ • KÜLTÜR YOLCULUĞU

Kültür Yolculuğu

Kültür Yolculuğu, Türk dünyasının ortak kültürel mirasını; Orhun Abideleri ve **Dîvânu Lugâti't-Türk** gibi temel eserler üzerinden inceleyen 11. sınıf temasıdır.

1 Tema Genel Bakış

- 11. sınıf Türk Dili ve Edebiyatı dersinin temasıdır.
- Türk dünyasının ortak kültürünü işler.
- Orhun Abideleri ve Dîvânu Lugâti't-Türk'ü kapsar.
- Âşık atışması ve çevrim içi müze gezisi de temaya dahildir.

2 Orhun Abideleri

- Göktürkler dönemine ait taş anıtlardır.
- Türkçenin bilinen en eski yazılı metinlerindendir.
- Bilge Kağan, Kül Tigin ve Tonyukuk adına dikilmiştir.
- Tarihî ve edebî değeri çok yüksektir.

3 Dîvânu Lugâti't-Türk

- Kaşgarlı Mahmud tarafından yazılmıştır.
- 11. yüzyılda kaleme alınmıştır.
- Türkçe-Arapça bir sözlüktür.
- Türkçenin zenginliğini göstermek amacıyla yazılmıştır.

4 Âşık Atışması

- İki âşığın karşılıklı doğaçlama söylemesidir.
- Halk edebiyatı geleneğinin bir parçasıdır.
- Doğaçlama olması en temel özelliğidir.
- Genellikle saz eşliğinde yapılır.

5 Sık Karıştırılanlar

- Orhun Abideleri yazıttır, sözlük değildir.
- Dîvânu Lugâti't-Türk Türkçe-Arapça sözlüktür.
- Âşık atışması ezbere değil doğaçlamaya dayanır.

Orhun Abideleri – Dîvânu Lugâti't-Türk Karşılaştırması

Özellik	Orhun Abideleri	Dîvânu Lugâti't-Türk
Yazar/Dönem	Göktürkler dönemi	Kaşgarlı Mahmud, 11. yüzyıl
Tür	Taş yazıt (anıt)	Sözlük
Amacı	Olayları ve hükümdarları anlatmak	Türkçeyi öğretmek ve tanıtmak
Önemi	En eski Türkçe metinlerden	Türkçenin ilk kapsamlı sözlüğü

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Kültür Yolculuğu: adım adım 5 örnek

ÖRNEK 1 EN ESKİ METİN

Türkçenin en eski yazılı metinleri arasında hangisi yer alır?

- 1 Dîvânu Lugâtî't-Türk 11. yüzyıldandır, elenir.
- 2 Divan şiiri ve roman çok sonraki dönem, elenir.
- 3 Geriye Orhun Abideleri kalır.

Cevap: Orhun Abideleri

ÖRNEK 2 DLT'NİN AMACI

Dîvânu Lugâtî't-Türk hangi amaçla yazılmıştır?

- 1 Eser, Kaşgarlı Mahmud'un sözlüğüdür.
- 2 Türkçe-Arapça bir sözlük olduğunu düşün.
- 3 Amaç: Araplara Türkçeyi öğretmek.

Cevap: Araplara Türkçeyi öğretmek ve tanıtmak

ÖRNEK 3 DLT'NİN DÖNEMİ

Kaşgarlı Mahmud'un eseri hangi yüzyılda yazılmıştır?

- 1 Eser: Dîvânu Lugâtî't-Türk.
- 2 Yazar: Kaşgarlı Mahmud.
- 3 Genel kabul gören dönem: 11. yüzyıl.

Cevap: 11. yüzyıl

ÖRNEK 4 ÂŞIK ATIŞMASI

Âşık atışmasını roman ve tiyatrodan ayıran özellik nedir?

- 1 Roman ve tiyatro önceden yazılır.
- 2 Âşıklar karşılıklı ve anında söyler.
- 3 Temel fark: doğaçlama olması.

Cevap: Doğaçlama (anında) söylenmesi

ÖRNEK 5 YAZMA ETKİNLİĞİ

Kültür Yolculuğu temasının yazma etkinliği hangisidir?

- 1 Temanın dört dil becerisini hatırla.
- 2 YAZMA alanında bir gezi etkinliği var.
- 3 Cevap: müze gezisi izlenimi yazma.

Cevap: Çevrim içi müze gezisi izlenimi yazma

MİNİ TEST

Kültür Yolculuğu: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad:

Tarih:

Doğru / Yanlış:

1. Orhun Abideleri hangi döneme aittir?

- A) Göktürkler B) Selçuklular
C) Osmanlılar D) Cumhuriyet

2. Orhun Abideleri kimler adına dikilmiştir?

- A) Yunus Emre ve Mevlana
B) Bilge Kağan, Kül Tigin, Tonyukuk
C) Kaşgarlı Mahmud
D) Fuzuli ve Baki

3. Orhun Abideleri'nin Türk edebiyatı tarihindeki önemi nedir?

- A) İlk roman olması
B) İlk tiyatro metni olması
C) En eski Türkçe metinlerden olması
D) İlk divan olması

4. Dîvânü Lugâtî't-Türk'ü kim yazmıştır?

- A) Yusuf Has Hacıp B) Ahmet Yesevi
C) Dede Korkut D) Kaşgarlı Mahmud

5. Dîvânü Lugâtî't-Türk hangi türde bir eserdir?

- A) Sözlük B) Destan
C) Anı D) Tiyatro

6. Dîvânü Lugâtî't-Türk hangi amaçla yazılmıştır?

- A) Türkçeyi unutturmak B) Araplara Türkçeyi öğretmek
C) Osmanlıca'yı öğretmek D) Günlük tutmak

7. Âşık atışmasının temel özelliği nedir?

- A) Önceden yazılmış olması
B) Yazılı olması
C) Doğaçlama söylenmesi
D) Tek kişi tarafından yapılması

8. Âşık atışması genellikle hangi çalgı eşliğinde yapılır?

- A) Keman B) Ney
C) Kanun D) Saz

9. Kültür Yolculuğu teması hangi sınıf düzeyinde işlenir?

- A) 11. sınıf B) 9. sınıf
C) 10. sınıf D) 12. sınıf

10. Kültür Yolculuğu temasının yazma etkinliği nedir?

- A) Şiir yazma
B) Çevrim içi müze gezisi izlenimi yazma
C) Mektup yazma
D) Senaryo yazma

Cevap anahtarı

1. A · Orhun Abideleri, Göktürkler dönemine ait taş yazıtlardır.

3. C · Orhun Abideleri, Türkçenin bilinen en eski yazılı metinleri arasındadır.

5. A · Dîvânü Lugâtî't-Türk, Türkçenin ilk kapsamlı sözlüğüdür.

7. C · Âşık atışmasında şiirler anında, doğaçlama olarak söylenir.

9. A · Kültür Yolculuğu, 11. sınıf Türk Dili ve Edebiyatı dersinin temasıdır.

2. B · Yazıtlar bu üç Göktürk büyüğü adına dikilmiştir.

4. D · Eser, Kaşgarlı Mahmud tarafından yazılmıştır.

6. B · Eser, Türkçeyi Araplara öğretmek için yazılmıştır.

8. D · Âşıklar genellikle saz çalarak atışma yapar.

10. B · Öğrenciler çevrim içi müze gezisi yapıp izlenimlerini yazar.

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:

tahtaapp.com/blog/dersler/11-sinif-edebiyat-2-tema-kultur-yolculugu-konu-anlatimi